

**Lenka Čížková: Co ve svých kresbách „vidí“ děti předškolního a mladšího školního věku?
Bakalářská práce. – posudek vedoucího**

Hádku pro svůj badatelský příběh autorka formuluje prostřednictvím epizody z Malého prince: Šestiletý chlapec inspirovaný knížkou o hrozných, kteří polykají svou kořist celou, přemýšlel o dobrodružstvích v džungli a nakreslil kresbu, kterou ukázal dospělým s dotazem, zda jim kresba nahání strach. Ti mu odpověděli, proč by jim měl klobouk nahánět strach. Jenomže to nebyl klobouk, ale hroznýš, který spolkl slona. Chlapec proto nakreslil, jak to vypadá uvnitř hroznýše, aby to dospělí pochopili.

Otázkou je, co je vlastně pointou neporozumění mezi chlapcem a dospělými. Jde o to, že dospělí po dítěti chtějí vizuálně realistické kresby, a pak jim dítě musí nakreslit obrázek s využitím rentgenového vidění (kterého se při přechodu od intelektuálního k vizuálnímu realismu mají děti zbavit), aby dospělí poznali hroznýše, který spolkl slona? Nebo je pointa v tom, že chlapec měl potřebu někomu z dospělých kresbou nahnat strach a o tomto si s ním pak povídat – a dospělí, vzhledem k soustředění na nedostatek dětské schopnosti kresebného ztvárnění hrůzostrašnosti (neschopnost kresebné exprese), nejsou vůči terapeutické potřebě dítěte dostatečně citliví? Nebo je ve hře ještě nějaká další pointa?

K hledání řešení zmíněné hádky si autorka pořídila empirická data – na první pohled poněkud nesrozumitelné skladby. (1) Kresby dětí ze dvou kroužků jednoho Domu dětí a mládeže: 4 chlapců ve věku 5 – 6 let; 1 chlapce a 4 dívek ve věku 7 – 12 let (s. 73–83). (2) Písemné záznamy z konverzací provázejících kreslení ve zmíněných skupinách (s. 68–72). (3) Odpovědi dětí-autorů na otázku, co nakreslily (s. 57). (4) Odpovědi učitelky na základní umělecké škole na otázku, co děti nakreslily (s. 58–60). (5) Odpovědi dvou dívek (9 a 11 let) na otázku, co děti nakreslily (s. 61). (6) Odpovědi sester autorky (ve věku 5 a 10 let – s.63–66).

A co je to specifické, co se autorce nakonec podařilo zjistit; vlastně až díky konverzaci se svými sestrami? Že děti byly při kreslení schopné ve svých kresbách „vidět“ také fiktivní příběhy svých fiktivních objektů a postav. (Zvláště Vojtův stroj na zmrzlinu, který zmrzlinu dělá, který zároveň dělá i asfalt, popel či práskací kuličky a který obsluhují nějací „oni“. Tomášova loďka, na které pojede a ze které se pak stane parník z Česka, který pluje do Rumunska.) Do této hry se autorka se zmíněnými autory v konverzaci s nimi zcela spontánně a úspěšně zapojila. Při následných rozhovorech o kresbách s autory, učitelkou či dívkami ve věku 9 a 11 let se však dočkala spíše jen výčtů objektů (včetně postav), jejich částí či kvalit (včetně barev). Až se svými sestrami, zvláště s tou starší zase zažila to, že děti mohou rozehrát fantazírování o fiktivních příbězích zobrazených objektů nad kresbou i jako její příjemci, nejen jako její tvůrci – a že se do této hry autorka v konverzaci s nimi opět zcela spontánně a úspěšně zapojila.

Vlastní empirickou zkušenost si tak získala s tím, že děti v daném věku si mohou kresbu užívat i jako oporu ke svému druhu symbolické hry či dennímu snění. Ta empirická zkušenost pak nabízí i další možnou pointu neporozumění mezi chlapce a dospělými z epizody o kresbě hroznýše, který spolkl slona. Možná, že dospělí v tu chvíli nepotřebovali ani tak vysvětlit, co je zobrazené, ale že se mají s autorem ponořit do navrhované symbolické hry či denního snění.

Škoda je, že autorka při rešerši odborné literatury nevyhledala více o problematice „dějovosti“ obsahu dětských kreseb než jen tu zmínku z Uždila (s. 13). Škoda, že tu diskusi s Uždilem o problematice „dějovosti“ obsahu dětských kreseb rozpracovala jen do podoby otázek, jejichž pointou jakoby by byla jen neochota dospělých (s. 52). Možná by mohla reflektovat třeba jen vlastní zkušenost s tím, že se ne vždy daří ptát se dětí tak, abychom v nich vyvolali onu hravost symbolické hry či denního snění. Škoda, že se tento (či nějaký jiný?) autorčin badatelský příběh v textu poněkud obtížně hledá.

Přes ty výše zmíněné kritické výhrady soudím, že autorka v celku nakonec svůj úkol splnila a že její bakalářskou práci mohu doporučit k obhajobě.